



RESEARCH ARTICLE

İsrail Vergi Sistemi

*Orhan AKSOY (ORCID: 000-0002-6605-7988), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Maliye Ana Bilim Dalı Doktora Öğrencisi, Türkiye; orhanaksoy141@outlook.com*

*Doç. Dr. Derya YAYMAN (ORCID: 0000-0002-7098-5277), Akdeniz Üniversitesi
İİBF, Maliye Bölümü, Mali Hukuk Ana Bilim Dalı, Türkiye; dyayman@akdeniz.edu.tr*

The Israel Tax System

Abstract

As an organized form of social life, the main task of states is to meet the needs of society. In order to do so, the state must have revenue. For this, states seek different ways of financing. Among financial resources, tax revenues are the most important. Since taxation is socio-economically important, countries take into account the economic impact of taxes and the situations that affect tax revenues when designing their tax systems. In this respect, it is important that the tax system is well designed in order to ensure both quality and smooth operation of services. Tax systems differ from country to country and these systems are developed based on the revenue-generating features of taxes. Therefore, examining tax systems around the world, whether developed or developing countries, helps states to improve their tax collection capabilities. This study aims to contribute to the literature by analyzing the general characteristics of the Israeli tax system. In this study, the Israeli tax system will be analyzed under three headings: taxes on income, taxes on wealth and taxes on expenditures.

Keywords : Tax Systems, Taxation, The Israel Tax System.

JEL Classification Codes: H2, H24, K34.

Özet

Toplumsal yaşamın örgütlü bir biçimi olan devletlerin temel görevi, toplumun ihtiyaçlarını karşılamaktır. Bunu sağlamak için de devletin gelirinin olması gerekir. Bu yüzden, devletler farklı finansman yollarını ararlar. Mali kaynaklar arasında en önemli olanı vergi gelirleri sayılabilir. Vergilendirme, sosyo-ekonomik açıdan önemli olduğundan ülkeler vergi sistemlerini tasarlarlarken vergilerin ekonomik etkisini ve vergi gelirlerini etkileyen durumları dikkate almaktadır. Bu bakımdan, hizmetlerin hem kaliteli hem de sorunsuz olarak yürüyebilmesi için vergi sisteminin iyi tasarlanması önemlidir. Vergi sistemleri ülkeden ülkeye farklılık göstermekte ve bu sistemler vergilerin gelir getirici özelliklerinden yola çıkarak geliştirilmektedir. Dolayısıyla, ister gelişmiş isterse gelişme olan ülkeler olsun, dünyadaki vergi sistemlerinin incelemesi, devletlerin vergi toplama yeteneklerini geliştirebilmesine bu bakımdan yardımcı olmaktadır. Bu çalışmada İsrail vergi sisteminin genel özellikleri incelenerek literatüre katkı sağlanması amaçlanmıştır. Çalışmada, İsrail vergi sistemi; gelir üzerinden alınan vergiler, servet üzerinden alınan vergiler ve harcama üzerinden alınan vergiler olmak üzere üç başlıkta ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Vergi Sistemleri, Vergilendirme, İsrail Vergi Sistemi.

JEL Kodu : H2, H24, K34.

Giriş

İsrail, Batı Asya'da ve Levant Bölgesi'nin güneyinde yer alan bir ülkedir. Kuzeyde Lübnan, kuzeydoğuda Suriye, doğuda Ürdün, güneyde Kızıldeniz, güneybatıda Mısır, batıda Akdeniz ve hem batı hem de doğusunda sırasıyla Filistin toprakları olan Gazze Şeridi ve Batı Şeria ile sınır komşusudur. Tel Aviv, ülkenin ekonomik ve teknolojik merkezidir, hükümet merkezi ise ilan edilen başkent Kudüs'tedir. Ülkenin resmi para birimi İsrail Şekeli (ILS)'dir ve Filistinli tüccarlar arasında da yasal ödeme aracı olarak kullanılmaktadır. İbranice ülkenin tek resmi dili olarak kullanılmaktadır. En çok konuşulan ikinci dil ise Arapça'dır. İbranice, ülkenin Yahudi nüfusu tarafından, Arapça ise İsrail'deki Arap azınlık tarafından konuşulmaktadır. Bununla birlikte, İngilizce de yaygın olarak kullanılan bir dildir ve İsrail'de turizm ve iş dünyası gibi alanlarda sıklıkla kullanılmaktadır.

İsrail, ham petrol, tahıl, hammadde ve askeri teçhizat ithalatına bağlı, teknolojik olarak gelişmiş bir piyasa ekonomisine sahiptir. Ayrıca, 2000'lerin başlangıcından itibaren tarım ve sanayi sektörlerini yoğun bir şekilde geliştirmiştir. İhracatta ise elmaslar, yüksek teknolojik araçlar ve tarım ürünleri (meyve ve sebzeler) öne çıkan bir konumda bulunmaktadır (PwC, 2024a).

İsrail, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı tarafından hazırlanan İnsani Gelişim Endeksi (HDI) sıralamasında 2022 yılında 191 ülke içinde 22. sırada yer almıştır. HDI, bir ülkenin insanların sağlık, eğitim ve yaşam standartları açısından ne kadar gelişmiş olduğunu ölçer. İsrail'in HDI skoru 0.919'dur ve ülke "*çok yüksek insani gelişim*" kategorisinde yer almaktadır (UNDP, 2022). Yüzölçümü 20.770 km² ve nüfusu yaklaşık 9,6 milyon kişi olan İsrail'in gayrisafi yurtiçi hasılası (GSYİH) 500 milyar ABD doları civarındadır. Nominal GSYİH'ye göre dünyanın en büyük 28'inci ekonomisine sahiptir. Beklenen yaşam süresinin 83 yıl olduğu ülkede, kişi başına düşen yıllık gelir, ortalama 52 bin ABD doları civarındadır.

14 Mayıs 1948'de İngiliz Mandasının sonra ermesiyle, Birleşmiş Milletler 181 sayılı kararı uyarınca David Ben-Gurion tarafından İsrail Devleti'nin kuruluşu ilan edilmiştir. İsrail Devleti'nin oluşumu Nazi Almanyası döneminde, rejim tarafından işgal edilen sınırlar içerisinde, 6 milyon Yahudi'nin sistematik olarak katledildiği soykırımdan kaynaklanmaktadır. İkinci Dünya Savaşı'nın ardından İngiltere'nin yardımıyla İngiliz yönetiminin kontrolünde olan Filistin topraklarına Yahudi nüfus göç etmiştir. Yahudi nüfusu arttıkça Araplarla Yahudiler arasında anlaşmazlıklar yaşanmıştır. Birleşmiş Milletler iki toplum arasındaki anlaşmazlığı çözmek için bölgeyi Yahudi ve Arap olmak üzere iki ayırmıştır. Ancak, Filistinliler zaten kendilerine ait olduğunu savundukları topraklarını paylaşmak istememişlerdir. Diğer bir seçenek olarak Arapların ve Yahudilerin Filistin çatısı altında bir arada yaşamaları sunulmuştur. Her iki taraf ortak bir anlaşmaya varamadığından aralarında bir savaş başlamıştır. Bu savaştan Yahudilerin galip gelmesiyle 1948 yılında İsrail Devleti'nin kurulduğu ilan edilmiştir (Kızıloğlu, 2012:59-60).

Ülkede bir parlamenter sistem, nispi temsil ve genel oy hakkı vardır. İsrail, cumhuriyet ile yönetilen bir parlamenter demokrasidir. Ülkede yasama, yürütme ve yargı güçleri ayrılmıştır. Yasama yetkisi *Knesset* adlı parlamentodayken yürütme yetkisi ise Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Bakanlar Kurulu tarafından kullanılır (Aljezeera, 2014). Yargı yetkisi ise bağımsız mahkemelerce kullanılır. Başbakan, hükümetin başı olarak görev yapar. Tek meclisli yasama organı olan *Knesset*'in 120 üyesi bulunmaktadır. İsrail vatandaşları, 18 yaşından itibaren oy kullanma hakkına sahiptirler ve geniş kapsamlı politik tartışmalar ve hükümet karşıtı protestolar gibi demokratik haklarını kullanırlar.

Cumhurbaşkanı, devletin sembolik başıdır ve İsrail devletinin uluslararası alanda temsilcisi olarak hareket eder. Genellikle, siyasi tecrübesi ve prestiji olan bir kişi cumhurbaşkanı olarak seçilir. Cumhurbaşkanı, *Knesset* (parlamento) üyeleri arasından seçilir ve 7 yıl boyunca görev yapar. Cumhurbaşkanının görevleri arasında; yasaların onaylanması, diplomatik temsilcilik, İsrail vatandaşlığına kabul ve af kararlarını imzalamak ve ulusal bayramların kutlanması gibi sembolik görevler yer alır. Başbakan ise, yürütme gücünün başında olan kişidir. İsrail'de, Başbakan, *Knesset* üyeleri arasından seçilir ve parlamento tarafından onaylanır. Başbakan, hükümetin lideridir ve bakanlar kurulu üyelerini seçer. Hükümetin genel politikalarını belirlemekten, bütçe

RESEARCH ARTICLE

hazırlığı yapmaktan ve ülkenin günlük yönetiminden sorumludur. Başbakan, hükümetin politikalarının yürütülmesinden de sorumludur ve bu politikaların İsrail'in ulusal çıkarlarına uygun olmasını sağlamakla yükümlüdür.

İsrail Devleti, *mehozot* olarak bilinen altı idari bölgeye ayrılmıştır. Bunlar: Merkez, Kudüs, Kuzey, Güney, Tel Aviv ve Haifa'dır. Ülkenin tüm bölgeleri tek bir ulusal hükümet tarafından yönetilmektedir. OECD üyesi ülkeler arasında yer alan söz konusu ülkenin ekonomisi, yüksek teknolojik araç- gereç üretimi, tarım, sanayi, elmas işlemciliği ve turizme dayanmaktadır. Dünya genelinde yüksek teknoloji sektöründe önde gelen ülkelerden biridir. Bilişim ve savunma sanayiinde oldukça gelişmiş teknolojilere sahiptir. Girişimcilik konusunda ön planda olan İsraililer "*start-up ulusu*" lakabıyla bilinmektedir. İsrail, aynı zamanda turizm sektörü ile de önemli bir gelir elde eder. Tarihi ve dini yerleri, plajları ve doğal güzellikleri ile turistlerin ilgisini çekmektedir. Dolayısıyla, her yıl ülke nüfusunun yarısı, yani 4,5 milyon turiste ev sahipliği yapmaktadır. Tarım sektörü de İsrail ekonomisinde önemli bir yer tutar. Toplam işgücünün %6,5'i tarım sektöründe çalışmaktadır. Gelişmiş tarım teknolojileri sayesinde son 25 yılda üretimleri 7 kat artmış bulunmaktadır. İsrail ekonomisinin genel özellikleri bağlamında ülkenin bazı temel ekonomik göstergeleri Tablo 1'de özetlenmiştir.

Tablo 1. Temel Ekonomik Göstergelerin Oransal Payları (%).

Ekonomik Gösterge Tanımı	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Büyüme	2,5	4,4	3,9	2,5	4,5	4,2	4,0	4,1	-1,8	8,6	6,4	2,8
Enflasyon	1,6	1,8	-0,2	-1,0	-0,2	0,4	0,8	0,6	-0,7	2,8	5,2	3,3
İşsizlik	6,8	6,2	5,8	5,2	4,8	4,2	4,0	3,8	4,2	4,9	3,7	3,8
Bütçe Dengesi/GSYH	-4,2	-4,2	-2,5	-0,8	-2,0	-2,4	-3,8	-4,2	-9,4	-3,5	-0,6	-1,7
Cari İşlemler Dengesi/GSYH	0,3	3,0	4,2	5,2	3,7	3,6	3,0	3,5	5,4	4,3	3,6	3,5
Brüt Tasarruflar/GSYH	23,9	25,1	26,9	27,1	26,6	26,5	26,8	26,8	29,3	29,1	29,9	29,8
Net Borç Stoku/GSYH	63,5	62,5	62,3	60,6	59,0	57,1	57,6	57,5	67,6	65,1	58,4	55,2
Brüt Borç Stoku/GSYH	67,1	66,0	64,8	63,1	61,4	59,7	59,9	58,8	70,6	67,9	60,9	57,5

Kaynak: IMF: World Economic Outlook, (2024a).

İsrail'de büyüme oranları 2012 ve 2022 yılları arasında dengeli bir görünüme sahip olup, IMF 2022 verilerine göre gelişmekte olan ülkeler sınıfında gösterilen Orta Doğu, Kuzey Afrika, Orta Asya ve Kafkas ülkeleri arasında, GSYH büyüme oranı açısından İsrail, 10. sıradadır (IMF, 2023b). Bu dönem boyunca ortalama olarak %4,3 oranında büyüme kaydedilmiştir. İşsizlik oranları ise 2022 yılında %3,7'lik oranla %5 oranının altında bir konumda bulunurken, 2012'den itibaren azalış trendi içine girmiş ve istikrarlı bir seyir izlemiştir. Dönem boyunca en düşük enflasyon oranı eksi %1'le 2015 yılında, en yüksek enflasyon oranı ise %5,2 ile 2022 yılında ölçülmüştür.

Bütçe dengesi dönem boyunca dalgalı seyretmiş ve hiç fazla vermemiştir. En büyük bütçe açığı, eksi %9,4'le 2020 yılında gerçekleşirken, bu açık kısa zaman içinde telafi edilerek 2022 yılında eksi %0,6 ile 2012-2022 döneminin en az bütçe açığının verildiği bir düzeye erişilmiştir. Cari işlemler dengesi, dönem içinde istikrarlı bir seyir izlemiş ve ülkenin ihracatçı yapısının güçlü olması nedeniyle her yıl fazla verilmiştir. 2022 yılında cari işlemler dengesinin gayri safi yurtiçi hasıla oranı %3,6 olarak gerçekleşmiştir.

Tasarruflar ise tabloya dahil edilen yıllarda 2019 yılına gelinceye kadar Dünya Bankası verilerine göre dünya ortalamasının altında gerçekleşmiştir. Ancak, 2020 yılından itibaren İsrail'de tasarruf oranları artışa geçerek dünya ortalamasının üzerine çıkabildiği görülmektedir. 2021'de bu tanım için OECD ortalaması %22,7, dünya ortalaması %28'dir (The World Bank, 2021). Borç stoku/GSYH oranlarına bakıldığında 2012'den başlayarak 2020 yılına kadar bir azalış trendinin olduğu görülmektedir. 2020 yılında 2019 yılına

kıyasla 10 puanlık bir sıçrama yaşandığı görülse de son zamanlarda bu seviyenin azalarak Maastricht yakınlaşma kriterlerinde yer alan %60 barajına yakınlaşmış olması İsrail açısından olumlu bir gelişmedir.

2018 yılı verilerine göre, İsrail'in Gini katsayısı 0,35'tir. Bu bakımdan, OECD ülkeleri arasında "orta eşitlik" seviyesinde bir ülke sayılmaktadır. Ancak, İsrail'de yüksek gelir eşitsizliği oranlarına sahip bazı gruplar da bulunmaktadır. Özellikle, Yahudiler ve Araplar arasında daha yüksek seviyelerde gelir eşitsizliği görülmektedir. İsrail'deki zengin gruplar arasında, yüksek teknoloji, finans ve gayrimenkul sektörlerinde faaliyet gösteren iş insanları yer alır. Bu bağlamda, İsrail, Ortadoğu'da en çok milyarderin bulunduğu ülkeler arasındadır.

İsrail'de vergilendirme, yasalara uygun olarak yapılır ve herkesin eşit bir şekilde vergilendirilmesi esastır. Ülkede hem ulusal düzeyde hem de yerel düzeyde vergi toplanması söz konusudur. İsrail'de ulusal düzeyde vergi toplama yetkisi İsrail Vergi İdaresi (Israel Tax Authority)'ne aittir. İdare, vergi yasalarının uygulanması ve vergi tahsilatı sürecinin yönetilmesinden sorumludur. Vergi tahakkuklarının yapılandırılması, vergi borçlarına ilişkin faiz ve cezaların belirlenmesi, vergi mükelleflerine karşı yaptırımların uygulanması gibi konular, yetkileri arasında yer almaktadır (Kaplan ve Eyal, 2012:95).

İsrail, işletmelerin vergi uyum maliyetlerini azaltma konusunda son zamanlarda önemli ilerleme kaydetmiştir. İsrail Vergi Dairesi, dijitalleşme yolunda önemli aşamalar kaydetmiştir. KDV ve sosyal güvenlik katkı paylarının beyan ve ödemesi elektronik sistemle yapılmaktadır.

İsrail'de vergi oranlarında sık sık değişiklikler yapılmaktadır. Örneğin KDV oranları 2002 yılından bu yana 9 kez değiştirilmiştir. Vergi kaçakçılığıyla mücadele ve mevzuata uyumun güçlendirilmesi önemini korumaktadır. İsrail'de kayıt dışı ekonominin büyüklüğü, diğer yüksek gelirli OECD ekonomilerinden biraz daha büyüktür. Yetkililer, kayıt dışı ekonomiyi küçültmek için adımlar atmıştır. Bu bağlamda, 2019 yılında, *Nakit Kullanımının Azaltılması Kanunu*'nu yürürlüğe sokmuştur (OECD, 2020).

Bu çalışmanın amacı, İsrail vergi sisteminin temel özelliklerinin ortaya konulmasıdır. Bu kapsamda, İsrail vergi sisteminde yer alan vergi türleri; verginin konusu, mükellefi, oranları ve uygulamaları hakkında bilgi aktarılması hedeflenmektedir. İsrail'deki mükelleflere yönelik vergisel birtakım avantajlara da yer verilmiş olup sistemdeki gelir, servet ve harcama unsurları üzerinden alınan vergiler genel hatlarıyla incelenmiştir. Son bölümde, bu vergilerin vergi gelirleri içerisindeki payları analiz edilmiştir.

1. Gelir Üzerinden Alınan Vergiler

İsrail'de gelirin vergilendirilmesi dört çeşit aşamada gerçekleşmektedir. Bunlar; kişisel gelir vergisi, kurumlar vergisi, sosyal güvenlik vergisi ve sermaye kazancı vergisidir.

1.1. Kişisel Gelir Vergisi

Kişisel Gelir Vergisi, OECD genelinde kamuyu finanse etmek için gelir artırmanın en yaygın yollarından birisidir. Genel devlet faaliyetlerini finanse etmek için bir bireyin veya hane halkının gelirinden alınır. Bu vergiler tipik olarak artan oranlıdır, yani bir bireyin gelirinin vergilendirilme oranı, birey daha fazla gelir kazandıkça artmaktadır. Ayrıca, bazı ülkelerde bordro vergileri vardır. Tipik olarak sabit oranlı olan bordro vergileri, bir ülkenin genel bireysel gelir vergisine ek olarak ücret gelirinden alınır. Bununla birlikte, bu vergilerden elde edilen gelir, tipik olarak, özellikle işsizlik sigortası, devlet emeklilik programları ve sağlık sigortası gibi sosyal sigorta programlarına tahsis edilir (Tax Foundation, 2024).

İsrail'de ikamet edenler dünya çapındaki gelirleri üzerinden vergilendirilirken, mukim (ikameti) olmayanlar, yalnızca İsrail kaynaklı gelirleri üzerinden vergilendirilir. Gelir türleri kapsamında, ücret, işletme geliri ve banka mevduatlarından ve tasarruflardan elde edilen pasif gelirler sayılabilir. Bir kişi, cari yılda İsrail'de 183 gün veya daha fazla kalmışsa yerleşik sayılır. Evli çiftler, tek bir beyanname sunmaktadır. Bireyler için mali yıl bir takvim yılıdır ve yıllık vergi beyanmelerini bir sonraki yılın 30 Nisan tarihine kadar vermeleri gerekir (Nefesh B'Nefesh, 2024a).

RESEARCH ARTICLE

İsrail Vergi Dairesi (Israel Tax Authority)'ne göre temel gelir vergisi oranları Tablo 2'de gösterilmiştir. Yıllık gelir düzeyi ve gelirdeki artışa göre vergi tarifesi yukarı yönlü değişmektedir.

Tablo 2. 2023 Vergi Yılı İçin Kazanılmış Gelir (Maaşlar) Üzerindeki Gelir Vergisi Oranları.

Yıllık Gelir Seviyesi (İsrail Şekeli)	2023 Vergi Oranı (%)
0 – 81,480	%10
81,481 – 116,760	%14
116,761 – 187,440	%20
187,441 – 260,520	%31
260,521 – 542,160	%35
542,161 – 698,280	%47
698,280 üstü	%50

Kaynak: Nefesh B'Nefesh, (2024a).

İsrail'de kişisel gelir vergisi aşamalı (artan oranlı) bir yapıya sahip olup 81,480 Şekel'e kadar olan gelirler için %10; 698,280 Şekel'i aşan gelirler içinse %50 oranında vergilendirme yapılmaktadır. İsrail'deki işverenlerin, çalışanlarının maaşlarından vergi kesmesi ve bunları vergi makamlarına göndermeleri gerekmektedir.

Serbest meslek sahibi kişilerin maaşları ve ticari kazançları da yukarıda belirtildiği gibi bireysel gelir vergisine ve Bituach Leumi (İsrail Ulusal Sigorta Enstitüsü) oranlarına tabidir. Diğer kategorilerin tabi olduğu kişisel gelir vergisi tarifesine ise Tablo 3'te yer verilmektedir.

Tablo 3. 2023 Vergi Yılı İçin Kazanılmamış Gelir Üzerindeki Gelir Vergisi Oranları.

Diğer (Kazanılmayan) Gelir Kaynakları	2023 Vergi Oranı
Sermaye Kazançları	%25-30 arası
Faiz	%15-28 arası
Kar Payları	%25-33 arası
Kira Geliri	%0, %10-%13, %15-%18 veya marjinal vergi oranı
Emeklilik Geliri	Marjinal vergi oranı uygulanır
Miras ve bağışlar	Yok

Kaynak: Nefesh B'Nefesh, (2024a).

İsrail'de vergi mükellefleri için çeşitli indirimler ve vergi kredileri de mevcuttur. Bunlara, hayırsever bağışlar, sağlık giderleri ve eğitim giderleri için indirimlerin yanı sıra çocuklar için vergi kredileri ile emekli maaşları dahildir. 1 Ocak 2017 tarihinden itibaren küçük çocuğu olan çalışan anne-babalara gelir vergisi indirimi hakkı tanınmıştır. Bu vergi avantajları, harcanabilir geliri artırarak çocuk bakımı masraflarında yardımcı olmaktadır. 2024 yılı itibarıyla bir çocuk için aylık vergi kredisi tutarı 242 Şekel olarak belirlenmiştir. Çocuğun doğduğu yıl için 1.5 kat, doğumunu takip eden vergi yılı ve 5 yaşına gelene kadar 2.5 kat olmak üzere bu avantaj sağlanmaktadır (ITA, 2024).

İsrail'e yerleşen Yahudiler, *Sal Klita*¹ adında bir mali yardım alabilmektedir. 2024 yılı itibarıyla devlet ,evli çiftlere 6.509 Şekel, bekarlara ise 2.785 Şekel yardım yapmaktadır. Yerleşme tarihinden itibaren ilk 6 ay iş bulamayan bireyler, geriye kalan 6 ay için 2.951 – 4.867 Şekel arasında değişen aylık ödeme alma hakkına sahiplerdir. Çocuklu aileler, çocuğun yaşına bağlı olmak üzere çocuk başına 8.749 ila 12.120 Şekel arasında

¹ Sal Klita, İsrail'deki ilk alışma dönemi boyunca gelenlere yardımcı olmayı amaçlayan mali bir hibedir.

ödeme alabilirler. Ayrıca çocuklu aileler İsrail Ulusal Sağlık Sigortası'ndan geçim yardımı almaya hakkı olduğu sürece ek yardım yapılmaktadır. 2024 yılı itibarıyla tek çocuk için 169 Şekel, eğer birden fazla çocuk varsa her çocuk için 214 Şekel ek yardım ödemesi yapılmaktadır (National Insurance, 2024).

1.2. Kurumlar Vergisi

Bir şirket, İsrail içinde faaliyet gösteriyor ve yönetiliyorsa veya İsrail kanunlarına göre kurulmuşsa mukim kabul edilir ve İsrail vergilerine tabidir. Yerleşik bir şirket, dünya çapındaki geliri üzerinden de vergilendirmeye tabidir. İsrail'de yan kuruluşu olan yabancı bir şirket veya mukim olmayan ve bağlı şirketi olmayan bir şirket yalnızca İsrail'de elde edilen, tahakkuk eden veya alınan toplam gelir üzerinden vergilendirilir. Mali yıl, işletmeler için bir takvim yılıdır, ancak işletmeler farklı bir mali yıl kullanmayı talep edebilirler. Yasal başvuru tarihi, vergi yılının bitiminden sonraki beş aydır ve bu tarih, bir takvim yılı vergi mükellefi için 31 Mayıs olmaktadır. Örneğin, 2023 yılında faaliyet gösteren bir kurum, beyannamesini, 2024 yılı Mayıs ayının 31. günü akşamına kadar vermek zorundadır. Bununla birlikte, talep üzerine beyanname verme tarihinin uzatılması da mümkündür. (Nefesh B'Nefesh, 2024a; PwC, 2023b).

2018 yılından itibaren İsrail'de uygulanan kurumlar vergisi oranı %23'tür. Şirketten gerçek kişiye geçen temettüler %25 ile %33 arasında değişen oranlarda vergilendirilmektedir. İsrail'in belirli işletme ve yatırım türleri için bir dizi vergi teşviki ve avantajına sahip olduğunu belirtmekte fayda vardır. Ülkede teknoloji işletmelerine özel indirimli oranlar uygulanmaktadır. Örneğin, araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunan şirketler, AR-GE ile ilgili gelirleri üzerinden %7,5 veya %12'lik indirimli kurumlar vergisi oranına hak kazanabilir. Ayrıca, yüksek teknoloji, turizm, tarım gibi belirli coğrafi bölgelerde veya sektörlerde faaliyet gösteren şirketler için çeşitli yatırım hibeleri ve vergi indirimleri sağlanmaktadır (PwC, 2024c).

Tablo 4. İsrail'de Kurumlar Vergisi.

Yıllar	Kurumlar Vergisi Oranı (%)	Kurumlar Vergisi (Milyar ILS)	GSYH İçerisindeki Payı (%)	Toplam Vergi Gelirleri İçerisindeki Payı (%)
2000	36	18,0	3,3	9,5
2010	25	23,1	2,6	8,5
2018	23	42,9	3,2	10,3
2020	23	38,8	2,8	9,2
2021	23	56,5	3,8	11,1

Kaynak: Trading Economics, Israel Corporate Tax Rate, (2024a). OECD Stats; Corporate Tax Revenues, Gross Domestic Product, Revenue Statistics, (2024a).

İsrail'de uygulanan kurumlar vergisinin tarihsel gelişimine baktığımızda 2000'in başlarında yüzde 36 oranında olduğu görülmektedir. Artan küreselleşme ve vergi tabanındaki genişlemeyle birlikte uygulamaya getirilen vergi reformları sonucunda resmi oran aşağı yönlü bir seyir izleyerek 2018'de yüzde 23'e düşürülmüştür. Kurumlar vergisi tahsilat tutarında yıllar içerisinde artış görülmektedir. Diğer taraftan, ülkenin GSYH ve toplam vergi gelirleri içerisindeki payı kişisel gelir vergisine kıyasla daha düşüktür.

İsrail'de 2000'li yılların başlarında ekonomik durgunluğun yol açabileceği potansiyel bir mali krizden korunmak ve bazı refah programlarının hızla artan maliyetlerini frenlemek için reformlar tasarlanmıştır. Ancak bunun yanı sıra, kamu sektörü ne kadar küçülürse, özel sektörün daha hızlı ekonomik büyüme yaratmak için kullanabileceği daha fazla üretken kaynağın olacağı yönünde bir inanış hâkim olmuştur. Özel sektörün ekonomideki ağırlığının artmasıyla sağlanan büyümenin sonucunda sosyo-ekonomik koşulların iyileştirileceği ve refah destek ödemelerinin önemli bir kısmının gereksiz hale geleceği düşünülmüştür.

RESEARCH ARTICLE

Dolayısıyla bu yaklaşım, özellikle, yüksek kazançlar üzerinden alınan kurumlar ve bireysel gelir vergisi oranlarının 2000’li yıllardan itibaren istikrarlı bir şekilde düşürülmesiyle bütçenin gelir tarafına da yansımıştır. Vergi oranlarının düşürülmesi politikası, toplam vergi gelirlerini artıracığı yönündeki (hatalı) inanca ve bunun iş hayatına katılımı artıracığı ve girişimciliği teşvik edeceği varsayımına dayanmıştır. Bu politika, vergi sisteminin artan oranlılığının azalması pahasına ve kamu borcunun GSYH'ye oranını düşürme kabiliyetine getirdiği sınırlamaya rağmen sürdürülmüştür (Metzer, 2014:137).

1.3. Sosyal Güvenlik Vergisi (Katkı Payları)

İsrail’de hem işverenlerin hem de çalışanların *Bituach Leumi* (yani, ulusal sosyal güvenlik kurumu) olarak bilinen sosyal güvenlik sistemine katkıda bulunmaları gerekmektedir. Bu katkılar, sağlık hizmetleri, işsizlik yardımları, emekli maaşları ve engellilik yardımları gibi çeşitli sosyal programları finanse etmek için kullanılır. İsrail'deki sosyal güvenlik katkı payları, bir çalışanın maaşının bir yüzdesine dayalıdır ve işveren ve çalışanın her biri, toplam miktarın bir kısmını ödemekten sorumludur (Trading Economics, 2024b). İsraili çalışanlar, katkı payı işveren tarafından kaynağında kesilerek, genellikle maaşlarının belirli bir oranında sosyal güvenlik öderler. İşveren üzerine düşen pay da düzenli olarak vergi dairelerine ödenir.

Tablo 5, çalışanlar ve işverenler için sağlık sigortası ve *Bituah Leumi* katkılarını içeren mevcut ulusal sigorta oranlarını göstermektedir.

Tablo 5. İsrail Sosyal Güvenlik Vergisi Oranları (2024).

TARAFLAR	Aylık geliri 7.522 Şekel’e kadar olan	Aylık geliri 7.522-49.030 Şekel aralığında olan
İşçi payı	%3,50	%12,00
İşveren payı	%3,55	%7,60

Kaynak: PwC, Worldwide Tax Summaries, (2024d, 2024e).

Tablodan anlaşılacağı üzere, katkı payları, işveren ve çalışan arasında paylaşılır ve her iki taraf da bunları öder. Bu miktarlar çalışanların brüt maaşlarına göre değişir ve daha yüksek maaş alanlar daha yüksek katkı payı ödemesine tabi olurlar. 2024 yılı itibarıyla aylık geliri 7.522 İsrail Şekeli’ni aşan çalışanlar için sosyal güvenlik katkı oranı brüt maaşlarının %12’si iken, işverenin çalışanın maaşına %7,60 oranında ek katkı payı ödemesi gerekmektedir. Serbest meslek sahipleri de gelir düzeylerine göre değişen oranda sosyal güvenlik sistemine katkıda bulunmak zorundadır (PwC, 2024d).

1.4. Sermaye Kazancı Vergisi

Sermaye kazancı vergisi, bir varlığını satan kuruluşa sermayesini artırırken uygulanan bir vergidir. Bu sermaye artırımını, bir varlığın satışından elde edilen gelir ile ilk satın alındığı fiyat arasındaki farka dayanmaktadır. Sermaye kazancı vergisi oranı, satış tarihine ve varlığın niteliğine bağlıdır. Bir şirket için genel sermaye kazancı vergisi oranı, standart kurumlar vergisi oranı kadardır, yani %23’tür. Sermaye kazancının enflasyona bağlı kısmı vergiden istisnadır. Hisselerin satışında, satıcının hisselerine sahip olduğu süre boyunca hisselerin bulunduğu şirket tarafından elde edilen ve şirket düzeyinde vergilendirilen dağıtılmamış karlar belirli durumlarda vergiden istisna tutulabilmektedir.

Bir İsrail mukimi, varlıklarının İsrail’de bulunup-bulunmadığına bakılmaksızın, varlıklarını elden çıkarması halinde sermaye kazancı vergisine tabidir. İsrail’de bulunan veya İsrail’deki varlıkların doğrudan veya dolaylı mülkiyet payını oluşturan maddi ve maddi olmayan sermaye varlıklarının satışı, takası, devri veya başka bir şekilde elden çıkarılmasından elde edilen sermaye kazançları, İsrail kaynaklı gelir olarak değerlendirilir ve satıcının İsrail vergi amaçları doğrultusunda İsrail’de mukim olup -olmadığına bakılmaksızın sermaye kazancı vergisine tabi olması söz konusudur. İsraili şirketlerin hisseleri ve diğer menkul kıymetleri

veya ana varlıklarını İsrail'de tutan yabancı şirketlerin hisseleri ve diğer menkul kıymetleri de İsrail varlığı olarak değerlendirilir.

İsrail'de 1 Ocak 2009 tarihi itibarıyla yerleşik olmayan tüm kişiler (hem tüzel kişiler hem de bireyler) tarafından İsrail veya İsrail ile ilişkili şirketlerde menkul kıymetlerin satışından elde edilen kazançlar için değer artış kazançları vergisinden geniş bir muafiyet uygulanmaktadır. Örneğin, İsrail'de mukim olmayan gerçek ve tüzel kişiler Tel Aviv borsasında işlem gören hisselerin satışından elde edilen kazançlar için vergi ödemezler.

Muafiyet kapsamında olmayan durumlar şunlardır:

- Varlıkları esas olarak İsrail'de bulunan gayrimenkullerden (yani arazi veya binalar) veya İsrail'deki doğal kaynakları kullanma haklarından oluşan şirketlerin hisselerinde,
- Satılan hisselerin, ilişkili bir taraftan veya belirli vergi ertelemeli yeniden yapılanmalar yoluyla satın alındığı durumlarda,
- Hisselerin daimî bir işyeri aracılığıyla elde tutulduğu durumlarda, veya
- Yerleşik olmayan satış kuruluşunun %25 veya daha fazla oranda İsrail'de yerleşik kişiler tarafından kontrol edildiği durumlarda.

Tercih edilen bir teknolojik işletme veya özel olarak tercih edilen bir teknolojik işletme ya da özel olarak tercih edilen bir teknolojik işletme tarafından nitelikli maddi olmayan varlıkların ilişkili bir yerleşik olmayan şirkete satışından elde edilen sermaye kazançları, belirli koşulların yerine getirilmesi halinde sırasıyla %12 veya %6 oranında vergilendirilmektedir (Deloitte, 2022).

1.5. Kira Gelirlerinin Vergilendirilmesi

İsrail'de konut sahipleri tarafından kullanılan konutlardan elde edilen konut kira geliri vergiye tabi olmayıp, kiralık konutlardan elde edilen kira geliri vergiye tabidir. Kira geliri ticari ya da ticari olmayan gelir olarak vergilendirilir. Mülk yatırımdan elde edilen gelir ticari gelirdir. Burada somut olayın gerçekleşmesi şartı aranır. Örneğin, bir kişi birden fazla mülk alıp-satarsa elde ettiği gelir ticari gelirdir. Ara sıra bu şekilde elde edilen gelir ara sıra ticari gelir olarak kabul edilir. Şayet mükellef mülkte ikamet ediyorsa o takdirde bu mülkün ticari olmayan gelir olarak kabul edilmesi ya da mülkün uzun süre elde tutulması olasıdır. Eğer mülk geliri ticari gelir olarak kabul edilirse mükellefin tüm gelir ve giderlerini beyan etmesi gerekir. Eğer şirketleşmişse ya kurumlar vergisine tabi olur ya da marjinal kişisel gelir vergisi oranlarında vergiye tabi tutulur.

Vergi mükellefinin mülk yatırımı işi yapmadığı durumlarda, kira gelirinin vergilendirilmesi; muafiyet, brüt gelir üzerinden %10 ya da tam beyan ve marjinal vergi oranlarında vergilendirme şeklinde olur.

Ayda 5100 ILS'den az kira geliri elde eden mükellefler vergiden muaf tutulur. Kira geliri 5100 ILS'nin üzerinde olan vergi mükellefleri için muafiyet miktarı katlama yaklaşımı izlenerek kademeli olarak düşürülür. Bu durumda ayda 5100 ILS'nin üzerindeki her şekel için muafiyetin boyutu bir şekel azalır. Ayda 10200 ILS kazanan vergi mükellefleri muafiyet elde edemez. Bu durumda mükellef, elde ettiği gelirin brüt tutarı üzerinden %10 ya da tam beyan seçeneğinden birini seçmede serbesttir.

Mükellef, brüt gelir üzerinden %10 ile vergilendirme yöntemini seçerse giderlerini düşemez, ancak tam bir vergi beyanamesi doldurmak zorunda değildir.

Vergi mükellefleri kira gelirlerini tam beyan etme seçeneğini seçerlerse, giderlerini düşebilirler. Bu durumda marjinal kişisel gelir vergisi (PIT) oranında vergiye tabi tutulurlar. Marjinal PIT oranları gelir düzeyine göre %10 ila %50 arasında değişmektedir. Ancak bu durumda kira geliri pasif gelir olarak kabul edilir ve minimum %31 marjinal PIT oranında vergilendirilir. Pasif gelir, emek gelirinin üzerine eklenir ve daha yüksek oranlara tabi tutulur. 60 yaş üstü kişilerin elde ettiği kira geliri aktif gelir olarak kabul edilirse normal vergi oranlarına tabi tutulur. Kira gelirinden; ipotek faizi, amortisman ve tamir bakım masrafları gider olarak düşülebilir. Amortisman oranı azalan bakiyeler yöntemine göre %2 oranında talep edilebilir. Sermaye

RESEARCH ARTICLE

kazancı elde edilirse, amortisman kesintileri mülkün satış fiyatına eklenir ve sermaye kazancı vergisine tabi olur (OECD, 2021).

2. Servet Üzerinden Alınan Vergiler

İsrail için servet üzerinden alınan vergileri; emlak vergisi, satın alma vergisi ve arazi takdir vergisi olarak tasnif etmek mümkündür.

2.1. Emlak Vergisi

Emlak vergileri genellikle bir konut veya ticari mülkü, kullanan veya işleten kişi üzerinden değerlendirilir. Kullanılmayan mülk, genellikle mülkün sahibine vergilendirilir. Net metrekare cinsinden büyüklüklerine göre belirlenir. Emlak vergileri yerel yönetim düzeyinde uygulanmaktadır (Greenback, 2024).

Kiracı veya ev sahibi statüsünde olan kişiler oturdukları evler için her yıl “*Arnona*” adı verilen bir (konut) emlak vergisi ödemektedir. Arnona emlak vergilendirme sistemi, ödenecek emlak vergisi miktarının, mülkün taban alanı ile vergi oranının çarpılmasıyla hesaplanır. Arnona oranı; mülkün büyüklüğü, mülkün bulunduğu yer ve mülk türüne göre belirlenir. Bazı belediyelerde mülkün yaşı da dikkate alınır. İsrail Emlak Vergisi Kanunu'na göre yerel belediyelerin Arnona oranlarını *Knesset* (İsrail Parlamentosu) tarafından şart koşulan önceden tanımlanmış marjlar dahilinde belirlemesine izin verilmektedir. Arnona vergi indirimi ve muafiyetlerine yerel makamlar tarafından değil, İsrail İçişleri Bakanlığı tarafından açıkça izin verilmektedir. Arnona oranları enflasyon oranlarına göre yıllık olarak güncellenmektedir. Sosyal yardım alan kişilere, yeni göçmenlere, engelliler ve yaşlı vatandaşlara indirimli oranlar ya da muafiyetler uygulanır (Mintz & Portnov, 2023:5). Bu verginin tutarının ne olacağı semtten semte değişmekte ve metrekare başına 40-113 Şekel arasında hesaplanmaktadır (Capitol, 2024). Örnek vermek gerekirse, 130 metrekarelik bir ev en lüks bölgede yer alıyorsa ödenecek vergi 14 bin 700 Şekel olmaktadırken ahşaptan yapılmış 100 metrekarelik bir ev için ödenecek vergi 4 bin Şekel olmaktadır.

2.2. Satın Alma (Edinim) Vergisi

İsrail'de bir mülk satın alınırken, prensip olarak alıcının satın alma vergisi (Mas Rechisha²) ödemesi söz konusudur. Konut mülküne uygulanan satın alma vergisi oranları zaman zaman güncellenmektedir (Shavit, Fartuk, 2024). Bu vergi mülk sahiplerinin türüne göre (İsraili müstakil ev sahibi, İsraili olmayan Aliyah³ kapsamındaki müstakil ev sahibi, İsraili birden fazla ev sahibi ve yabancı yerleşik mülk sahipleri olmak üzere) farklı şekilde uygulanmaktadır.

² "Mas Rechisha", İsrail'de satın alma vergisi için kullanılan İbranice bir terimdir. Mülklerin satın alınmasından alınan tek seferlik bir vergidir. Vergi oranı, satın alınan mülkün değerine göre değişir.

³ Aliyah, İbranice'de "yükselmeye" veya "yükselmeye hareketi" anlamına gelir ve Yahudilerin İsrail'e göç etmesini ifade eder. Yahudilerin İsrail'e göçü, İsrail devletinin kuruluşuyla sonuçlanan Siyonizm hareketinin temel hedeflerinden biridir. Aliyah, modern İsrail'in demografik yapısında önemli bir rol oynamıştır ve İsrail hükümeti, dünya genelindeki Yahudilere İsrail'e göç etmeleri için teşvikler sunmaktadır. Vergi indirimlerinden sosyal yardımlara kadar birçok ayrıcalık sunan bu uygulamanın amacı İsrail'de nüfusun artmasını sağlamaktır.

Tablo 6. 2024 yılı itibarıyla İsrail’de konut mülkü üzerinde satın alma vergisi (Mas Rechisha) dilimleri.

Satın Alanın Özelliği	Satın Alınan Mülk Değeri (ILS) (2023)	Vergi Oranı (2023)
İsrail’de ikamet eden tek konut sahipleri için	0 ila 1,978,745	%0
	1,978,745 – 2,347,040	%3,5
	2,347,040 – 6,055,070	%5
	6,055,070 ila 20,183,565	%8
	20,183,565’in üzeri	%10
İsrail vatandaşı olup birden fazla konut sahibi olanlar veya mukim olmayan yabancılar için	0 – 6,055,070	%8
	6,055,070’in üzeri	%10
İsrailli olmayıp Aliyah yapan (İsrail topraklarına göç eden) kişiler ve Aliyah’ı gerçekleştirdikten sonra takip eden 7 yıla kadar kendini İsrailli gibi kabul eden göçmenler (Olim Chadashim ⁴) için	0 ila 1,988,090	%0,5
	1,988,090’ın üzeri	%5

Kaynak: Nefesh B’Nefesh, (2024b).

Kasım 2021 sonunda yapılan düzenlemeyle bir mülk satın alırken satın alma fiyatına bağlı olarak vergi oranları %10’luk dilimlere kadar çıkabilmektedir. İsrail’de bir konutu olmayan veya bir konutu olup da yenisiyle değiştirmek isteyen kişilerin daha düşük vergi oranlarıyla (%0, %3,5 ve %5 – vergi dilimine göre) ödeme yapma hakları vardır. Mas Rechisha’nın maliyetini etkileyebilecek bir başka faktör de kişinin yasal durumudur. Yeni göçmenler, İsrail’de birden fazla mülke sahip olsalar bile, Aliyah’larını takip eden ilk yedi yıl için vergi oranlarında bir indirim alabilmektedirler.

İsrail’de satın alma vergisi genellikle satın alma sırasında alınır ve tek seferlik bir vergidir. İsrail’de Aliyah’ı (Yahudilerin İsrail topraklarına göçü) teşvik etmek için yeni göçmenler için söz konusu vergi dahilinde özel vergi teşvikleri uygulanmaktadır. Satın alınan mülklerin değerinin bir yüzdesi olarak bu vergi uygulanmaktadır ve artan oranlıdır.

2.3. Arazi Takdir Vergisi

İsrail’de Ocak 2014’ten itibaren yeni “*Arazi Takdir Vergisi*” yasalaşmıştır ve 24 Haziran 2015’ten itibaren bu vergi yürürlüğe girmiştir. Bunun sonucunda, İsrailli birden fazla ev sahibi ile birlikte yabancılar, konut amaçlı emlak yatırımı üzerinden sermaye kazançları vergisi ödemeleri mecburi hale gelmiştir. Arazi takdir vergisi reformuyla İsrail’de mülk satan bir kişi, arazi takdir vergisine (sermaye kazancı vergisine eşdeğer) tabi hale gelmiştir. Böylece konut mülkünün satışından elde edilen değer artış kazancı vergisinden muafiyet izinleri de kalkmıştır (Nefesh B’Nefesh, 2024a). Arazi kıymet takdiri birden fazla mülk sahibi olanlar için genellikle %25 oranında vergilendirilir. Eğer gayrimenkul 1.1.2014 tarihinden önce satın alınmışsa, 1.1.2014 tarihinden önceki kurallara göre satıştan önceki son 4 yıl içinde muafiyet kullanılmadığı sürece 1.1.2014 tarihinden önceki kazançların bir kısmı vergiden muaf tutulabilmektedir. Sadece tek mülk sahibi olan İsrailli vatandaşların ise her 18 ayda bir bu muafiyeti talep etme hakları vardır (Nefesh B’Nefesh, 2024a).

⁴ Olim Chadashim, İbranice bir terimdir ve İsrail’e göç eden yeni Yahudileri ifade eder. Terim, “yeni göçmenler” anlamına gelir ve genellikle İsrail’e vatandaşlık başvurusunda bulunmuş Yahudileri ifade etmek için kullanılır. İsrail Devleti’nin kurulmasından bu yana Yahudilerin İsrail’e göç etmesiyle ilişkili bir terimdir.

RESEARCH ARTICLE

3. Harcamalar Üzerinden Alınan Vergiler

İsrail'de harcamalar üzerinden alınan vergiler; katma değer vergisi, lüks ve tüketim vergileri ve gümrük vergisi olmak üzere üçe ayrılmaktadır.

3.1. Katma Değer Vergisi

Harcama vergileri mal ve hizmetler üzerinden alınır ve çeşitli şekillerde olabilir. OECD'de ve dünyanın büyük bir bölümünde, Katma Değer Vergisi (KDV) en yaygın harcama vergisidir. İsrail'de KDV, ithal edilen mal ve hizmetler de dahil olmak üzere çoğu mal ve hizmete uygulanmaktadır. 1 Ekim 2015 itibarıyla standart KDV oranı %18'den %17'ye düşürülmüştür. İthal edilen malların KDV açısından değeri, gümrük vergisini, satın alma vergisini ve diğer vergileri içerir. Google ve Facebook gibi İnternet üzerinden İsrail'e hizmet sağlayan çok uluslu şirketler, KDV vergi oranını ödemek zorundadır. İsrail'de KDV beyannamelerinin elektronik olarak ibraz edilmesi zorunludur (Nefesh B'Nefesh, 2024a).

3.2. Lüks ve Tüketim Vergileri

İsrail, çeşitli mallara (örneğin, ulaşım için kullanılan benzin ve mazot, tütün, alkol) özel tüketim vergileri uygulamaktadır. Tüketim vergileri madde bazında alınır ve oranlar değişir. Bazı yatların ve lüks arabaların satın alınmasından da bir lüks vergisi alınmaktadır (PwC, 2024e).

3.3. Gümrük Vergisi

İthalat vergisi olarak da bilinen gümrük vergisi, İsrail'e ithal edilen mallara uygulanan bir vergidir (PwC, 2024e). Verginin muafiyet eşiği 75 ABD dolarıdır. Malın değeri 75 ABD dolarının üzerindeyse, alıcının malını teslim alabilmesi için %17 standart oranında gümrük vergisi ödemesi gerekecektir (Easyship, 2024). İsrail'in, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği de dahil olmak üzere bir dizi ülkeyle, ülkeler arasında ticareti yapılan belirli mallar üzerindeki gümrük vergilerini azaltan veya ortadan kaldıran serbest ticaret anlaşmaları vardır. Ancak İsrail ile serbest ticaret anlaşması olmayan ülkelere yapılan ithalatlar tam gümrük vergisi oranına tabidir (PwC, 2024e).

İsrail vergi sisteminde yer alan vergiler hakkında temel bilgiler buraya kadar işlenmiş olmaktadır. Bu vergi türlerinin toplam vergi gelirleri içerisindeki payları Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Vergi Türlerinin Toplam Vergi Gelirleri İçerisindeki Payı (%).

VERGİ GELİRLERİ	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gelir, Kâr ve Sermaye Kazançları Üzerinden Alınan Vergiler	27,4	26,8	28,7	28,4	28,9	29,5	30,7	30,7	30,9	31,1
Bireyler için	17,9	17,8	17,5	18,3	19,4	19,7	20,6	20,4	20,8	21,9
Kurumlar için	9,5	9,0	11,2	10,1	9,5	9,8	10,1	10,3	10,1	9,2
Bordro ve İşgücü Vergileri	3,8	4,0	3,9	3,8	3,8	3,7	3,7	3,8	3,8	3,8
Sosyal Güvenlik Katkı Payları	16,8	16,8	16,3	16,3	16,3	16,5	16,1	17,0	17,3	17,4
Servet Üzerinden Alınan Vergiler	11,2	10,5	10,4	10,4	11,1	10,8	10,4	10,7	10,6	10,3
Mal ve Hizmet Üzerinden Alınan Vergiler	38,6	38,5	38,3	39,0	37,7	37,6	34,5	36,0	35,7	35,3
Diğer Vergiler	2,2	3,4	2,4	2,1	2,2	1,9	4,6	1,8	1,7	2,1

Kaynak: OECD, Global Revenue Statistics Database, (2024b).

Tablo 7’de görüldüğü üzere, toplam vergi gelirleri içerisindeki en büyük payı mal ve hizmet üzerinden alınan vergiler kapsamaktadır. İsrail vergi sisteminde bu vergi sınıfı önemli bir paya sahip olup OECD 2020 yılı verisine göre OECD ortalamasının az bir farkla üzerinde olup %35’ler düzeyindedir (OECD, 2022). Kurumlar vergisinden elde edilen vergi geliri, toplam gelirlerin ortalama %9,8’ine tekabül etmektedir. Servet vergisi gelirleri %10,6 ortalama paya sahip olup birçok ülkeye kıyasla vergi gelirleri içerisinde önemli bir paya sahiptir. Sosyal güvenlik katkı payları 2020 yılı itibarıyla %17,4’lük oranla üçüncü sırada yerini aldığı görülmektedir. Dolaysız vergiler olarak adlandırılabilir gelir, kar ve sermaye kazançları üzerinden alınan vergiler, bordro ve işgücü vergileri, sosyal güvenlik katkı payları ve servet vergilerinin toplam vergi gelirleri içerisindeki payı 2020 yılı itibarıyla yaklaşık %63 düzeyinde gerçekleşmiştir. Vergi türleri dışında kalan diğer vergiler ise toplam vergi gelirleri içerisindeki %2,1’le oldukça düşük bir oranı temsil etmektedir. O halde, İsrail’in dolaysız vergilerin payının dolaylı vergilere oranla daha yüksek olduğu söylenebilir. Bu açıdan OECD ülkeleri arasında vergi adaletinin üstün olduğu görülmektedir.

Sonuç

İsrail’de gelir vergisi, kurumlar vergisi, katma değer vergisi, sosyal güvenlik katkıları ve sermaye kazancı vergisi dahil olmak üzere çeşitli vergiler uygulanmaktadır. Ülkedeki vergi yasalarının idaresinden ve uygulanmasından sorumlu makam İsrail Vergi İdaresi (Israel Tax Authority)’dir. Vergi mükelleflerinin İdare’nin yapacağı düzenlemelere ve gerekliliklere uyması önemlidir.

İsrail Devleti, modern ve etkili bir vergi sistemine sahiptir. İsrail, girişimciliği, Ar-Ge ve yatırımı teşvik etmek için çeşitli mali teşvikler sunmaktadır. Bunlar arasında Ar-Ge ve inovasyon faaliyetlerine yönelik vergi indirimleri, yatırım teşvik belgesi kapsamında vergi muafiyeti, özel ekonomik bölgelerde yatırım teşvikleri, KOBİ’lere özel kredi programları ve hükümet destekli yatırım fonları gibi teşvikler sayılabilir. İsrail’de damga vergisi, miras ve hediye vergisi uygulaması bulunmamaktadır. Gelir vergileri artan oranlıdır ve daha yüksek kazananlar, gelirlerinin daha yüksek bir yüzdesini vergi olarak öderler. Vergi çeşidinin fazla olmaması ve geniş muafiyet, indirim hakları tanınması sebebiyle görece sade, basit ve eşitlikçi yapıda bir vergi sisteminin

RESEARCH ARTICLE

varlığından söz edilebilir. Dolayısıyla, vergi sistemi, ülke ekonomisinin desteklenmesinde, çeşitli hizmet ve altyapının sağlanmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Çıkar Çatışması

Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkı Oranı

Yazar katkı oranı eşit şekildedir.

Finansman

Finansman kullanılmamıştır.

Kaynaklar

- Aljezeera (2014). *Ülke Profili: İsrail*. 28/03/2024 tarihinde <https://www.aljazeera.com.tr/ulke-profil/ulke-profil/islail> adresinden alındı.
- Capitol (2024). *Guide to the Arnona Tax in Israel*. 28/03/2024 tarihinde <https://capitol.com/blog/arnona-tax-in-israel.html> adresinden alındı.
- Deloitte (2022). *International Tax Israel Highlights 2022*. 28/03/2024 tarihinde <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-israelhighlights-2022.pdf> adresinden alındı.
- Easyship (2024). *Duties & Taxes Calculator to Israel*. 28/03/2024 tarihinde <https://www.easyship.com/en-tr/duties-and-taxes-calculator/israel> adresinden alındı.
- Greenback (2024). *Taxes in Israel: A Complete Guide for US Expats*. 28/03/2024 tarihinde <https://www.greenbacktaxservices.com/country-guide/expat-taxes-for-israel/> adresinden alındı.
- IMF (2024a). *World Economic Outlook Database*. 28/03/2024 tarihinde <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2023/April/select-subjects?c=436> adresinden alındı.
- IMF (2024b). *Real GDP Growth: Annual Percent Change*. 28/03/2024 tarihinde https://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPCH@WEO/MEQ/NAQ/CAQ adresinden alındı.
- ITA (2024). *Tax Benefits Reference Manual for Parents with Young Children*. 28/03/2024 tarihinde <https://www.gov.il/en/departments/guides/tax-benefits-for-parents-with-small-children> adresinden alındı.
- Kaplan, A., & Eyal, L. (2012). The Israeli Tax Authority's Voluntary Disclosure Procedure, *Trusts & Trustees*, 18(2), 95-95.
- Kızıloğlu, S. (2012). İsrail Devleti'nin Kuruluşuna Kadar Geçen Süreçte Yahudiler ve Siyonizm'in Gelişimi, *Kırkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 35-64.
- Metzer, J. (2014). Some Perspectives on the Israeli Economy: Stocktaking and Looking Ahead, *Israel Studies*, 19(2), 133-161.
- Mintz, M. & Portnov, B. A. (2023). Social and Environmental Factors Affecting The Amount of Property Taxes Collected By Local Authorities In Israel, *Land Use Policy*, 133, 1-19.
- National Insurance (2024). *Child Allowance Rates*. 28/03/2024 tarihinde <https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Benefits/Children/Pages/Rates%20of%20child%20allowance.aspx> adresinden alındı.
- Nefesh B'Nefesh (2024a). *Taxation in Israel – General Information*. 28/03/2024 tarihinde <https://www.nbn.org.il/life-in-israel/finances/taxes/taxation-in-israel-general-information/> adresinden alındı.
- Nefesh B'Nefesh (2024b). *Planning Your Aliyah: Purchase Tax*. 28/03/2024 tarihinde <https://www.nbn.org.il/life-in-israel/finances/taxes/planning-your-aliyah-purchase-tax/> adresinden alındı.
- OECD (2020). *Enhancing the Efficiency and Equity of the Tax System in Israel*. 28/03/2024 tarihinde <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/ae2e0d53-en/index.html?itemId=/content/component/ae2e0d53-en#section-d1e11275> adresinden alındı.
- OECD (2021). *Reforming the Taxation of Housing in Israel*, OECD Taxation Working Papers No. 53, 16/7/2021 tarihinde <https://www.oecd.org/israel/reforming-the-taxation-of-housing-in-israel-83fd48ad-en.htm> adresinden alındı.

- OECD (2022). *Revenue Statistics 2022 – Israel*. 28/03/2024 tarihinde <https://www.oecd.org/tax/revenue-statistics-israel.pdf> adresinden alındı.
- OECD (2024a). *Revenue Statistics- OECD Countries: Comparative Tables*. 28/03/2024 tarihinde <https://stats.oecd.org/index.aspx?DataSetCode=REV> adresinden alındı.
- OECD (2024b). *Global Revenue Statistics Database*. 28/03/2024 tarihinde https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=RS_GBL adresinden alındı.
- PwC (2024a). *Israel Overview*. 28/03/2024 tarihinde <https://taxsummaries.pwc.com/israel> adresinden alındı.
- PwC (2024b). *Israel Corporate- Tax Administration*. 28/03/2024 tarihinde <https://taxsummaries.pwc.com/israel/corporate/tax-administration> adresinden alındı.
- PwC (2024c). *Israel Corporate- Tax Credits and Incentives*. 28/03/2024 tarihinde <https://taxsummaries.pwc.com/israel/corporate/tax-credits-and-incentives> adresinden alındı.
- PwC (2024d). *Israel Individual- Other Taxes*. 28/03/2024 tarihinde <https://taxsummaries.pwc.com/israel/individual/other-taxes> adresinden alındı.
- PwC (2024e). *Israel Corporate- Other Taxes*. 28/03/2024 tarihinde <https://taxsummaries.pwc.com/israel/corporate/other-taxes> adresinden alındı.
- Shavit A., & Fartuk, O. (2020). *Taxation of Real Estate Investment in Israel*. 28/03/2024 tarihinde <http://publications.ruchelaw.com/news/2020-05/Guest-Israel.pdf> adresinden alındı.
- Tax Foundation (2024). *Taxes in Israel*. 28/03/2024 tarihinde <https://taxfoundation.org/country/israel> adresinden alındı.
- The World Bank (2021). *Gross Domestic Savings (% of GDP) - OECD members, World, Israel*. 28/03/2024 tarihinde https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDS.TOTL.ZS?end=2021&locations=OE-1W-IL&most_recent_value_desc=true&start=2012 adresinden alındı.
- Trading Economics (2024a). *Israel Corporate Tax Rate*. 28/03/2024 tarihinde <https://tradingeconomics.com/israel/corporate-tax-rate> adresinden alındı.
- Trading Economics (2024b). *Israel Social Security Rate*. 28/03/2024 tarihinde <https://tradingeconomics.com/israel/social-security-rate> adresinden alındı.
- UNDP. (2022). *Human Development Insights*. 28/03/2024 tarihinde <https://hdr.undp.org/data-center/country-insights#/ranks> adresinden alındı.